

ASKEESI JA MUNKKILAISUUS ARKKIMANDRIITTA SOFRONIN OPETUKSESSA

Arkkimandriitta Zaharias Zaharou

Kuten pyhä Kirkko veisaa, Kristus on Häntä rakastavien suurin kaipaus. Kun ihminen tuntee kaipuuta Kristuksen puoleen, hän pyrkii kaikin keinoin tulemaan Hänen kaltaisekseen. Mitä kokonaisvaltaisemmin ihminen katselee sisimmässään Herran persoonaa, sitä suuremmalla innoilla hän pyrkii täyttämään Häneltä saamansa käskyt rakkaudesta ja sitä täydellisemmin hänestä järjellisenä olentona tulee Luojansa kaltainen.

Elämän uudistava askeesi ja sen lajit

Arkkimandriitta Sofronin mukaan askeesi, joka uudistaa ja muuttaa elämämme Herran hengen mukaiseksi, perustuu kahteen tekijään: Jumalan tahtoon ja ihmisen valintaan. Näistä edellinen on äärettömän suuri ja jälkimmäinen äärettömän pieni, mutta silti kokonaisuuden kannalta ehdottoman välttämätön. Arkkimandriitta Sofroni erottaa myös kaksi askeesin lajia. Ensimmäistä hän kutsuu negatiiviseksi ja toista positiiviseksi eli karismaattiseksi askeesiksi. Ensimmäisessä askeesin lajissa ihminen taistelee meissä työtään tekevää ”synnin lakia” vastaan (ks. Room. 7:22–25), ja silloin inhimillinen tekijä on vallitsevana. Positiivisessa askeesissa taas painopiste on hengellisessä toiminnassa. Se enentää ihmisessä hyvää, niin että hän pääsee osalliseksi jumalallisen rakkauden täyteydestä.

Ensimmäisessä askeesin lajissa ihminen ponnistelee tuskallisesti ja ankarasti vakuuttaakseen Jumalan siitä, että hän kuuluu Jumalalle. Kun hän on onnistunut tässä, tapahtuu odottamaton ihme. Se ylittää kaiken, mitä ihminen on pystynyt kuvittelemaan, ja saa hänen sydämensä hämmästyttämään. Hänet valaisee luomaton Aurinko, joka lohduttaa hänen sieluaan ja antaa sille rauhan. Se myös ohjaa hänen älyllisen ajattelunsa uuteen sisäiseen katseluun, jota innoittaa näky nöyrästä Jumalasta. Tämä katselu saa ihmisluonnon hehkumaan ja muuttaa kaiken inhimillisen energian rakkauden impulssiksi. Tässä vaiheessa askeesista tulee karismaattista, ja silloin Jumalan armo työskentelee ihmisen puolesta aktiivisemmin kuin hän itse. Sielun täyttää vastenmielisyys syntiä ja kaikkia turmeluksen salattuja syvyyksiä kohtaan. Sielun valtaa kovaan janoon verrattava halu seurata rakkauden Jumalaa ja elää Hänelle mieliksi. Tämä innoitus on hyvin voimakas ja se tekee uskovan elämästä aidon karismaattista siinä määrin, että – kuten isä Sofroni sanoo – askeesia ei enää ole. Silloin toteutuvat apostolin sanat ”voita sinä paha hyvällä” (Room. 12:21), niin kuin lopulta toteutuvat myös hänen sanansa siitä, ”että elämä nielisi sen, mikä on kuolevaista” (2. Kor. 5:4).

Ensimmäinen askeesin laji, jossa vanha ihminen riisutaan synnistä ja himoista, kestää kauemmin kuin toinen, positiivinen askeesi, ja johtaa siihen. Positiivisessa askeesissa tapahtuu puheetuminen uuteen ihmiseen, joka on uudistunut Pyhän Hengen armon vaikutuksesta. Positiivisen eli karismaattisen askeesin innoitteena toimii edellä sanotun mukaisesti Kristuksen, meidän Herramme, persoonan ja esimerkin nöyrä katselu. Kristuksen opetuslapsi täyttää Jumalan käskyt molemmissa askeesin lajeissa, vaikkakaan ei samassa määrin. Hän asettuu Herran tien kulkijaksi ja seuraa Häntä. Koska Hän on tie (Joh. 14:6), ihminen saa Hänet kanssakulkijakseen. Kristus johdattaa ihmisen taivaallisen Isän luo ja elämän ”yltäkyläisyyteen” (Joh. 10:10), jonka Jumala on meille lahjoittanut ainutsyntyisen Poikansa kautta.

Harjoittipa ihminen kumpaa askeesia tahansa, Herran esimerkki ja tie ovat hänelle ehdottoman tärkeitä, jos hän todella haluaa yhdistyä Jumalaan. Saadakseen hengellisiä lahjoja ihmi-

sen täytyy aina pitää mielessään Kristuksen nöyrät kasvot ja yhä uudestaan asettaa itsensä Kristuksen viitoittamalle tielle. Nämä kaksi – Herran esimerkki ja Herran tie – ovat innoituksen ja voiman lähteenä opetuslapselle hänen pyrkiessään saavuttamaan hengellisen täydellisyyden eli pelastuksen Jumalassa Hänen “oman aivoituksensa ja armonsa mukaan, joka meille on annettu Kristuksessa Jeesuksessa ennen ikuisia aikoja” (2. Tim. 1:9).

Monet profeetat ovat kuvailleet Herran persoonan nöyrää katselua, heistä kaikkein täsmällisimmin ja kaikkein suurimmalla ihmetyksellä Jesaja. Hän näki ennalta, että Kristus on “haavoitettu” ja kantaa meidän syntivelkaamme “niinkuin karitsa, joka teuraaksi viedään” (ks. Jes. 53:3–7). Hänen tiestään veisasivat myös Vanhan testamentin vanhurskaat. Yksi heistä oli profeetta Baruk, joka puhkesi ylistämään Israelia, koska se tunsu tämän tien: “Autuaita olemme me, oi Israel, sillä me tunnemme, mikä on Jumalalle otollista” (Bar. 4:4). Vielä hämmästyttävämällä tavalla menneen ajan vanhurskaat ennustivat, että Jumalan tie on persoona ja että tällä on perustansa Pyhän Kolminaisuuden neuvonpidossa ennen aikojen alkua. Tämä tie on Jumalihminen, Herra Jeesus Kristus, jonka Isä muokkaa Neitseestä suorittamaan Hänen työnsä maailman pelastamiseksi (Sananl. 8:22–23).

Sama näky hallitsee myös arkkimandriitta Sofronin opetusta. Hän palaa siihen tavan takaa ja korostaa sen tunnusmerkkejä. Kahdessa kohdassa hän esittää asian erityisen selvästi ja täydellisesti. Käsittelen nyt niistä ensimmäistä. Siinä hän osoittaa meille omaperäisen kuvan ja teorian avulla Kristuksen tien, joka johtaa jumalallisen rakkauden vanhurskauteen ja Hengen vapauteen.

Ylösalaisin käännetty pyramidi

Arkkimandriitta Sofroni sanoo ihmiskunnan muistuttavan pyramidia, joka muodostuu eri tasoilla olevista yhteiskunnan kerroksista. Niiden välillä vallitseva jakautuneisuus ja eriarvoisuus ovat seurausta Aadamin ja Eevan syntiinlankeemuksesta. Pyramidin huipulla olevat hallitsevat alempana olevia ja käyttävät valtaansa heihin nähden (ks. Matt. 20:25), mutta oikeudenmukaisuutta, jota Jumalan kuvaksi luotu ihmishenki vaatii, ei pyramidista löydy. Parantaakseen koko ihmiskunnan, avatakseen vääryyden umpikujan ja nostaakseen pystyyn kaikki maahan poljetut Kristus kääntää pyramidin ylösalaisin. Hän asettaa sen huipun pohjalle ja saa näin aikaan lopullisen täydellisyyden. Tietysti pyramidin huippu on itse Kristus uudistetusta luomakunnasta muodostuvan ruumiin päänä.

Ylösalaisin käännetyn pyramidin huippua hallitsee ristiinnaulitun Kristuksen nöyrä ja pelastava henki, koska Jumalan kaitselmuksen kannalta “on hyödyllistä, että yksi ihminen kuolee kansan edestä” (Joh. 18:14). Arkkimandriitta Sofronin painokkaiden sanojen mukaan “siinä me havaitsemme aivan erityisen elämän, aivan erityisen valon, aivan erityisen tuoksun”. Kristus on tämän itsensä tyhjentävän ja kuvaamattoman rakkauden isäntä ja palvelija. Hänen rakkautensa on ehdotonta ja täydellistä kaikissa muodoissaan. Se osoittautui täydelliseksi taivaallisen Isän edessä Hänen ottaessaan päällensä ihmisen orjan muodon. Se osoittautui täydelliseksi myös ihmisten edessä Hänen suostuessaan nöyrästi häpeälliseen ristinkuolemaan. Hän antoi tahtonsa taivaallisen Isän käsiin Getsemanen puutarhassa. Hän uhrasi ruumiinsa ristillä ja antoi pyhän sielunsa laskeutua helvettiin kaikkien pelastukseksi. Juuri tätä tarkoittaen Hän itse sanoi, että “sen suurempaa rakkautta ei ole kenelläkään” (Joh. 15:13).

Kristuksen pyhyiden täydellisyys ja suuruus sellaisena kuin se ilmeni Hänen jumalallisessa, itsensä tyhjentävässä ja nöyrässä rakkaudessaan täytti arkkimandriitta Sofronin hengen niin suurella ihmetyksellä, että hän sanoo: “On mahdotonta elää kristillistä elämää. Ainoa, mitä kristitty voi tehdä, on kuolla joka päivä.” Tämä kuolema toteutuu pääasiassa mielenlaadun alueella ja vanhan ihmisen teoissa. Se on “matka alaspäin” kohti ylösalaisin käännetyn pyra-

midin huippua. Se on Kristuksen seuraamista “joka päivä” (Luuk. 9:23, 1. Kor. 15:31).

Herran tie alaspäin

Voimme siis nähdä, että Herran tie on matka alaspäin. Hänen sanansa “joka itsensä alentaa, se ylennetään” (Matt. 23:12) on matkan rikkomaton laki. Matka on aina kaksivaiheinen, sillä laskeutumista seuraa nouseminen. Apostoli Paavali sanoo, että Kristuksen laskeutuminen “maan alimpiin paikkoihin” ja Hänen nousemisensa “kaikkia taivaita ylemmäksi” oli perustana kaikille Pyhän Hengen lahjoille (Ef. 4:8–10). Katsellessaan sisimmässään nöyrästi Herran kaksivaiheista tietä arkkimandriitta Sofroni vakuuttaa, että “ne, joita Pyhä Henki ohjaa, eivät koskaan lakkaa tuomitsemasta itseään arvottomiksi Jumalalle”. He kulkevat jatkuvasti alaspäin halutessaan “tehdä itsestään mitättömiä”. He seuraavat Kristusta ja ponnistelevat tyhjentääkseen itsensä kaikenlaisesta ylpeyden hengestä. Näin heistä tulee Jumalan asuinsija Pyhässä Hengessä. Arkkimandriitta Sofroni korostaa, että kilvoittelumatkalla alaspäin “äärimmäinen itsensä tyhjentäminen edeltää täydellisyyden saavuttamisen täyteyttä”. Toisin sanoen hengellisten lahjojen runsaus riippuu siitä, kuinka syvältä ja missä määrin kristitty on pystynyt tyhjentämään itsensä kulkiessaan kilvoitellen alaspäin.

Herran tie ulottui kuoleman kautta jopa helvetin äärialueille. Tämä tapahtui vapaaehtoisesti ja ilman osallisuutta syntiin. Samoin ihmisen alaspäin suuntautuvan matkan täytyy olla vapaaehtoinen, ja Herran käskyn täytyy ohjata sitä. Ennen Kristuksen kirkastamista Hänen tiensä herätti hämmästyä ja pelkoa Hänen opetuslapsissaan (ks. Mark. 10:32). Pyhän Hengen laskeutumisen jälkeen nämä samat opetuslapset “lähtivät pois neuvostosta iloissaan siitä, että olivat katsotut arvollisiksi kärsimään häväistystä Jeesuksen nimen tähden” (Ap.t. 5:41). Apostolit iloitsivat myös kärsiessään (Kol. 1:24). Koska Kristuksen kuoleman ja ylösnousemuksen jälkeen kuolema on voitettu, kuolemanpelko ei enää varjosta tietä, sillä nyt se johtaa iankaikkiseen elämään.

Katumus antaa ihmiselle mahdollisuuden lähteä Herran tielle ja aloittaa matka alaspäin. Katumuksen ydin on siinä, että ihminen luopuu lihallisesta hengestä eikä luota itseensä, vaan Jumalan lahjaan. Hän ottaa vastaan Jumalan käskyn uskolla. Hän tulee osalliseksi ennakoivasta valaistuksesta ja hänen sydämensä nöyrtyy. Hän alkaa ymmärtää hengellisen köyhyytensä sekä tavoitella pyhittymistään ja pelastustaan murehtimalla ja harjoittamalla monia muita katumuksen muotoja. Hän alkaa matkansa alaspäin. Kun hänen nöyryytensä ja itsekieltäytyksensä lisääntyvät, samassa mitassa lisääntyvät myös hänen katumusponnistelunsa, jotka puhdistavat hänet kaikesta lihan ja hengen saastaisuudesta. Alkuvaiheessa hän katuu pääasiassa omia syntejään.

Ihmisen laskeutuessa alaspäin hänen mielensä laskeutuu samanaikaisesti hänen sydämeensä. Kun katumuksen henki jatkuu ja syvenee, myös armon valo sydämessä lisääntyy. Pyhä Henki piirtää sinne Herramme Jeesuksen hahmon. Kun katumus on saavuttanut tietyn täyteyden, mieli löytää “syvän sydämen”. Silloin Kristuksen kuva valtaa mielen, ja se hämmästyä Hänen Henkensä nöyryyttä. Nyt ihminen todella tajuaa oman hengellisen köyhyytensä, sillä hänen vertailukohtenaan on itse Kristus, joka tästä lähtien asuu hänessä. Lopulta ihmisen nöyryys ylittää inhimilliset rajat. Siitä tulee sanoin kuvaamatonta, jumalallista.

Ihmisen hengen ja Kristuksen Hengen yhdistyminen tapahtuu siis “syvässä sydämessä”. Siellä sydämensä syvyyksissä kristitty ymmärtää, että hänen olemuksensa on erottamattomasti sidoksissa koko ihmiskunnan olemukseen. Silloin hän saa maistaa Kristuksen rakkauden armoa ja pelastavaista toimintaa, joka virtaa vuolaana koko maailman ja ihmiskunnan ylle. Kristuksen rakkaus välittää ihmiselle tunteen, että koko ihmiskunta on erottamaton osa hänen olemassaolonsa. Silloin hän ymmärtää käskyn “rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi” (Matt. 22:39)

sen eksistentiaalisessa ulottuvuudessa. Konjunktio “niin kuin” saa hänet tiedostamaan kaikkien ihmisten ontologisen yhteyden ja ykseyden. Olkoonpa hän missä tahansa, hän näkee hengessään koko maailman ja osallistuu sen kärsimykseen. Hänellä on maailmaan nähden sama asenne kuin Jumalalla ja häntä innoittaa sama rakkaus. Silloin hän katuu ja rukoilee koko maailman puolesta samalla tavalla kuin itsensäkin puolesta.

Kuva nöyrästä Kristuksesta, joka “niinkuin lammas – – viedään teuraaksi” (Ap.t. 8:32) ja tekemättä vastarintaa pahalle (ks. Matt. 5:39) kärsi koko ihmiskunnan syntien tähden, saa uskovan tuntemaan sydämessään Herran rakkauden ihmistä kohtaan “loppuun asti” (Joh. 13:1). Palvelijan sydämessä Kristuksen rakkaus “loppuun asti” muuttuu täydelliseksi rakkaudeksi, joka merkitsee vihaa itseään kohtaan. Arkkimandriitta Sofronin mukaan ihminen tulee tässä itsensä vihaamisen tilassa täysin vakuuttuneeksi siitä, että “jos Jumala on sellainen kuin ristiinnaulittu Kristus Hänestä opetti, silloin me – ja yksin me – olemme syyllisiä kaikkeen pahaan koko ihmiskunnan historian aikana”. Varmuus tästä johtaa ihmisen Herran tielle, irrottaa hänen sydämensä kaikista näkyväisistä ja ajallisista asioista (ks. 2. Kor. 4:18) ja johdattaa hänet “kaikkeen totuuteen” (Joh. 16:13), Kristuksen rakkauden täyteyden.

Munkkilaisuus Kirkon terveen elämän hedelmä

Herramme Jeesus Kristus valmisti maailmaan tulemisellaan ja uhrillaan Ruumiin, jolle Hän antoi kaiken voimansa, valtansa ja kunniansa, jotta sen jäsenet tulisivat osallisiksi “jumalallisesta luonnosta” (2. Piet. 1:4). Yhdellä iankaikkisella teolla Hän sulki kaiken olevaisen tuon rajattoman Ruumiin piiriin: taivaan ja maan sekä maan alimmat paikat. Ainoa peruste Herran pelastavalle laskeutumiselle aina helvetin alueille asti oli Hänen “suurempi rakkautensa”. Vakuuttaahan Hän pyhällä suullaan: “Sen suurempaa rakkautta ei ole kenelläkään, kuin että hän antaa henkensä ystävänsä edestä” (Joh. 15:13).

Uhrinsa kautta Kristus vanhurskautti samalla sekä Jumalan että ihmisen. Jumalihmisenä Hän vanhurskautti ihmisten silmissä Jumalan osoittamalla järjellisiä luotujaan kohtaan jumalallista rakkautta “loppuun asti” (Joh. 13:1). Isä, joka ei säästänyt omaa Poikaansaakaan, vaan antoi Hänet kuolemaan kaikkien meidän puolestamme, lahjoitti meille Hänen kanssaan tietysti myös kaiken muun (ks. Room. 8:32), mutta lisäksi Poika suostui panemaan vapaaehtoisesti alttiiksi henkensä (Joh. 10:15–17, 19:11). Kristus vanhurskautti myös Jumalan silmissä ihmisen, koska Hän antoi esikuvan kuuliaisuudesta (Joh. 13:15, Fil. 2:8), niin että henkien Isä (Hepr. 12:9) hyväksyy nyt pojakseen tai tyttärekseen jokaisen, joka seuraa Kristusta Hänen askeleissaan. Hänen seuraajansa saavat elää iankaikkisesti. Näin Kristuksen suurempi rakkaus synnytti tähän maailmaan uuden luomakunnan, valitun kansan ja tahrattoman Kirkon muodostaman ruumiin.

Isä Sofronin opetuksen mukaan munkkilaisuus ei ole inhimillinen aikaansaannos. Se on “kategorinen imperatiivi ihmishengelle”, joka saa maistaa Jumalan Hengen lahjaa ja pääsee yhteyteen Kristuksen “suuremman rakkauden” sisintä polttavan tulen kanssa. Tämä rakkaus uhraa itsensä muiden elämän edestä ja ottaa heiltä vastaan kuoleman. Munkkilaisuus merkitsee kiittollista vastausta Kristuksen uhrille. Pohjimmiltaan se on yksinkertaisesti Hänen sanojensa täyttämistä: “Jos joku tulee minun tyköni eikä vihaa isäänsä ja äitiänsä ja vaimoiaan ja lapsiaan ja veljiään ja sisariaan, vieläpä omaa elämänsäkin, hän ei voi olla minun opetuslapseni” (Luuk. 14:26) ja: “Joka tahtoo pelastaa elämänsä, hän kadottaa sen, mutta joka kadottaa elämänsä minun tähteni, hän pelastaa sen” (Luuk. 9:24).

Munkkilaisuus on Kirkon terveen elämän jalo hedelmä. Se kaihoaa samaa rakkauden täydellisyyttä, jota Kristus osoitti, eli se on Hänen elämänsä täydellisyyden uskollista seuraamista. Tämän täydellisyyden saavuttaminen merkitsee sitä, että jokainen uskova toistaa Kristuksen

elämän maan päällä. Kaikki Kristuksen käskyt kutsuvat meitä osoittamaan teoillamme todeksi tämän täydellisyyden. Kuitenkin langennut ihminen on sellaisessa tilassa, ettei hän kykene seuraamaan Kristusta Hänen tiellään alas. Ihminen ei pysty laskeutumaan kohti kärjellään seisovan pyramidin ääripäätä, sen elävää huippua. Suurin este on ylpeys, sillä pyhän Siluanin mukaan juuri ylpeys “estää meitä rakastamasta”. Tästä syystä elämä luostarissa tähtää kaikilta osin Kristuksen nöyryyden omaksumiseen, jotta näin saavutettaisiin Hänen rakkautensa täydellisyys.

Apostoli Paavalin opetuksen mukaan kaikilla kirkkoruumiin jäsenillä on hengellisiä lahjoja, jotka todistavat siitä, että he ovat oksastetut Kristukseen. Hän jopa väittää, että sen jäsenistä “kullakin on oma lahjansa Jumalalta” (1. Kor. 7:7). Kuitenkin kaikki Pyhän Hengen lahjat ovat virranneet siitä, että Kristus laskeutui helvettiin ja nousi ylös taivasten taivaisiin. Munkkilaisuus ja sille ominainen yksinkertaisuus on juuri sellainen elämäntapa, joka tarjoaa ihmiselle kaikkein parhaan mahdollisuuden seurata Kristuksen nöyryyden esimerkkiä ja tulla osalliseksi Hänen Henkensä lahjasta. Juuri tässä on munkkilaisuuden suurin arvo: se ohjaa luostarin asukasta alaspäin johtavalla polulla, jota kuljetaan Kristuksen “uuden käskyn” (Joh. 13:34) tähden. Ja on varmaa, että Hänen käskynsä täyttäminen merkitsee iankaikkista elämää.

Meitä ympäröivän maailman elämässä näemme aivan päinvastaisen ilmiön. Siinä käydään taistelua vallasta, ja jokainen haluaa nousta muiden yläpuolelle hallitakseen heikompiensa. Kuitenkin ihmisen todellinen suuruus ilmenee siinä, että hän lähimmäisensä nöyrän hahmon edessä voi nöyrtyä vielä enemmän ja antaa koko tilan veljelleen. Tämä on jumalallista kilvoittelua niiden kesken, jotka ovat uudelleensyntyneet Kristuksessa. Tällaiseen kilvoitteluun nöyryydessä on kannustamassa elämäntapa, jota viitoittavat munkin luostarilupauksiin sisältyvät luopumiset. Nöyryyden hyve on ehdoton edellytys Herran Hengen opetuslapseudelle, niin kuin Hän itse ilmaisee meille kehottaessaan: “Tulkaa minun tyköni, kaikki työtätekeväiset ja raskautetut, niin minä annan teille levon. Ottakaa minun ikeeni päällenne ja oppikaa minusta, sillä minä olen hiljainen ja nöyrä sydämeltä; niin te löydätte levon sielullenne. Sillä minun ikeeni on sovelias, ja minun kuormani on keveä” (Matt. 11:28–30).

Nöyryys taiteiden taiteena ja tieteiden tieteenä

Nöyryys on taiteiden taide ja tieteiden tiede. Meidän täytyy pystyä oppimaan se, jos haluamme löytää elämän lahjan, jonka Herra antaa niille, jotka seuraavat Häntä “mihin ikinä Hän menee” (Ilm. 14:4). Tämän hengellisen tieteen omaksuminen ja aidon Evankeliumin hengen välittäminen tuleville sukupolville on luostarikilvoituksen tehtävä ja tarkoitus. Kristuksen sanat pyhälle Siluanille: “Pidä mielesi helvetissä äläkä vaivu epätoivoon” olivat pyhän Siluanin mielestä “suurenmoista tiedettä”. Tämän tieteen opettaja on Kristus itse, ja sitä tulee opiskella jatkuvasti. Sen sisältö on Kristuksen nöyryys, Hänen, joka virheettömänä ja tahrattomana karitsana (1. Piet. 1:19) vietiin teuraaksi, jotta maailma pelastuisi.

Tämän tieteen tunteminen on jumalallinen lahja. Se on välttämätön edellytys, jotta ihminen selviäisi voittajana hengellisestä taistelustaan näkymättömiä vihollisia vastaan. Sen nöyrä henki voittaa synnin ja lihalliset himot sekä muuttaa munkin koko sielun Pyhän Hengen asuinpaikaksi. Jokainen, joka on sisäistänyt tämän tieteen, voi astua horjumatta Herran tielle ja saada Hänet matkatoverikseen. Hän tulee yhdistymään Herraan ja saamaan omakseen Hänen lahjojensa aarteet. Todistavathan apostolitkin, että Kristus, joka ensin “oli astunut – maan alimpiin paikkoihin” ja sitten noussut “kaikkia taivaita ylemmäksi” (Ef. 4:9–10), puhdisti meidät kuolettavista lihan teoista, jotta me voisimme kantaa itsessämme Jumalan lapseuden Henkeä, toista Puolustajaa eli Lohduttajaa (Joh. 14:16), ja jotta me pääsisimme Herran “suuremman rakkauden” tuntemisessa “kaikkeen totuuteen” (Joh. 16:13).

Kun apostolit pyysivät Kristukselta vahvempaa uskoa (Luuk. 17:5), Herra päätti opetuksensa neuvoon: “ – – kun olette tehneet kaiken, mitä teidän on käsketty tehdä, sanokaa: ‘Me olemme ansiottomia palvelijoita; olemme tehneet vain sen, minkä olimme velvolliset tekemään’ ” (Luuk. 17:10). Kuten olemme nähneet, Herra asettaa opetuslapseutensa ehdoksi, että ihminen “vihaa – – vieläpä omaa elämänsäkin” tässä maailmassa, jossa himot kiusaavat häntä, ja seuraa Häntä, niin että missä Hän on, siellä on myös Hänen palvelijansa (ks. Joh. 12:25–26). Tuo suurenmoinen tiede, jonka palvelijaksi Siluan tuli, opettaa meitä: “Jos joku haluaa vilpittömästi katua ja seurata Kristusta minne tahansa Hän meneekin ja kuitenkin tuntee olevansa kärsimyksen helvetissä ja erossa Kristuksesta, hänen täytyy vapaaehtoisesti tuomita itsensä ja ajatella ansainneensa tämän helvetin syntiensä tähden. Hänen täytyy lujasti uskoen jättää kaikki asiat Kristuksen armon varaan, Hänen, joka meidän tähtemme ensin laskeutui helvetiin vapauttaakseen meidät ja sitten nosti meidät Hänen rakkautensa valtakuntaan.”

Tämän suurenmoisen taiteen totuudesta olivat perillä profeetat, kuten käy ilmi Miikan sanoista: “Minä tahdon kantaa Herran vihaa, sillä minä olen tehnyt syntiä häntä vastaan” (Miika 7:9), mutta myös Danielin sanoista: “Sinun, Herra, on vanhurskaus, mutta meidän on häpeä” (Dan. 9:7). Tätä ihmeellistä tiedettä julistivat profeetallisesti kolme pyhää nuorukaista Babylonissa. He tunnustivat ansainneensa tulisen pätsin ja ottivat päälleen koko Israelin synnit ja vääryydet, sillä Israelin elämää leimasi tuolloin luopumus esi-isien uskosta. Juuri silloin neljäs nuorukainen laskeutui taivaasta pätsiin viilentääkseen liekit ja ollakseen kolmen nuorukaisen kumppanina heidän epäoikeudenmukaisessa kärsimyksessään. Tyrannihallitsija Nebukadnessarin tunnustuksen mukaan “neljäs on näöltänsä niinkuin Jumalan poika” (Dan. 3:25). Kolme nuorukaista rukoilivat nöyrästi isiensä Jumalaa: “Me olemme tehneet syntiä ja rikkoneet lakia vastaan, kun olemme luopuneet Sinusta ja tulleet kaikessa synnin alaisiksi. Emme ole kuunnelleet Sinun käskyjäsi, emme noudattaneet niitä, emmekä tehneet niin kuin Sinä olet käskennyt meitä, että meidän kävisi hyvin. Kaiken, minkä olet sallinut kohdata meitä, ja kaiken, minkä olet meille tehnyt, Sinä olet tehnyt tuomiten oikein. Ja Sinä olet luovuttanut meidät viholistemme käsiin – – .” Toisin sanoen nuorukaiset nöyryyttivät henkensä ja antoivat mielensä laskeutua Jumalan tuomion syvyyksiin. He hyväksyivät tyrannin rangaistuksen ilman epätoivoa, kuten näemme heidän sanoistaan: ”Nimesi tähden älä meitä lopullisesti hylkää, – – äläkä ota meiltä pois laupeuttasi” (Dan. 3:29–34 LXX eli Asariaan rukous, jakeet 6–12).

Profeetallisesti kolme nuorukaista pantiin laskeutumaan alas ennakoiden näin lihaksi tulleen Jumalan Pojan tietä. He kulkivat nöyrästi samaa tietä kuin Herra Jeesus, joka laskeutui helvetiin. Koska Herra itse – kuten Hän sanoi – on Tie, kolme nuorukaista saivat armon pitää kumppaninaan Jumalan Poikaa jo ennen Hänen lihaksi tulemistaan. Juuri Hän astui alas pätsiin ja käveli tulen keskellä yhdessä heidän kanssaan säilyttäen heidät vahingoittumattomina (Dan. 3:25).

Myös viisas ryöväri on tämän suurenmoisen tieteen ihmeellinen opettaja. Riippuessaan ristillä ja katsellessaan sielunsa silmin helvettiä, joka nielisi hänet hänen tekojensa takia, hän sai voiman tunnustaa rohkeasti omat pahat tekonsa ja ristiinnaulitun Jumalan viattomuuden. Hän moitti kanssaan ristiinnaulittua rikollista, joka pilkkasi Kristusta, ja sanoi: “Me tosin kärsimme oikeuden mukaan, sillä me saamme, mitä meidän tekomme ansaitsevat; mutta tämä ei ole mitään pahaa tehnyt.” Sitten hän kääntyi Herran puoleen ja sanoi: “Jeesus, muista minua, kun tulet valtakuntaasi” (Luuk. 23:41–42). Herra kuuli hänen rukouksensa, ja vielä sinä samana päivänä ryöväri oli Hänen kanssaan paratiisissa.

Suuri pakanain apostoli puolestaan sanoo, ettei Jumala tuomitse kahdesti: “Mutta jos me tutkimme itseämme [vapaaehtoisesti], ei meitä tuomitaisi [vasten tahtoamme]” (1. Kor. 11:31). Toisin sanoen jos me omaksumme tämän suurenmoisen tieteen hengen ja tuomitsemme itsemme vapaaehtoisesti kelvottomuutemme ja syntisyytemme tähden, silloin Herra on uskollinen ja vapauttaa meidät vasten tahtoamme tapahtuvasta viimeisestä tuomiosta. Hän antaa meille

Hengen, joka vastaananomattomasti todistaa sydämessämme siitä, että olemme pelastuneet (Room 8:15–17). Sama apostoli vakuuttaa toisessa kohdassa näin: “Varma on se sana ja kaikin puolin vastaanottamisen arvoinen, että Kristus Jeesus on tullut maailmaan syntisiä pelastamaan, joista minä olen suurin” (1. Tim. 1:15).

Jumalan avartava armo

Tämä suurenmoinen tiede, jonka tavoittelemiseen ihmistä ajaa Jumalan armo, ylittää ymmärryksemme ja on täydellisyydessään tavoittamaton. Armon vaikutus lisääntyy munkin sielussa samassa mitassa kuin hän mukautuu Jumalan käskyjen henkeen, niin että hän tuntee olevansa täynnä kiitollisuutta Kristusta kohtaan pelastuksesta, jonka Hän on syntisille hankkinut. Kun armo enenee ja Kristuksen suuri rakkaus koskettaa munkin sydäntä, hän saa voiman kulkea Herran tietä. Hän alkaa toivoa hartaasti, että Jumalan meidän Vapahtajamme kunnia lisääntyy ja että hän itse “vähenee” (Joh. 3:30) syntiensä tähden. Näin munkki haluaa antaa koko tilan Taivaalliselle Vieraalle.

Pyhä Johannes Teologi kirjoittaa: “Jos sanomme, ettei meillä ole syntiä, niin me eksytämme itsemme, ja totuus ei ole meissä. Jos me tunnustamme syntimme, on hän uskollinen ja vanhurskas, niin että hän antaa meille synnit anteeksi ja puhdistaa meidät kaikesta vääryydestä” (1. Joh. 1:8–9). Mikäli siis ihminen milloinkaan on erehtymätön, hän on sitä silloin, kun tuomitsee itsensä syntisyytensä tähden. Mukautuessaan totuuteen hän vetää puoleensa Totuuden Hengen. Se, joka syyttää itseään synneistään, kulkee hänkin Jumalan tietä. Mitä lähemmäs Kristusta munkki pääsee tässä nöyrässä laskeutumisessa, sitä lähempänä hän on Kristusta Hänen kunniaansa, sillä hän tulee osalliseksi ylönousseesta Kristuksesta. Pyhän Hengen armon kautta hän “avartuu” niin, että hän sulkee rukoukseensa koko maailmankaikkeuden ja sen historian (ks. 2. Kor. 6:11–13, 10:15). Näin hän pääsee osalliseksi uuden Aadamın universaalisuudesta, ja hänestä tulee koko vanhan Aadamın esirukoilija. Munkin kutsumus toteutuu silloin, kun hänestä tulee, kuten pyhä Siluan sanoo, “esirukoilija koko maailmalle”.

Kaksitoista apostolia olivat sitä mieltä, ettei heidän ollut soveliasta laiminlyödä Jumalan sanaa toimittaakseen pöytäpalvelusta (Ap.t. 6:2). Samoin eivät munkitkaan, jotka ovat päässeet osallisiksi tästä suurenmoisesta tieteestä, saa väsyttää itseään lähimmäistensä ulkoisessa palvelemissa. On hyödyllisempää, että he keskittyvät katumuksen ja rukouksen työhön.

Herran sielu oli murheellinen kuolemaan asti Hänen tahtoessaan palavasti koko maailman pelastusta. Tämä käy ilmi Hänen jäähyväisrukouksestaan: “Vanhurskas Isä, maailma ei ole Sinua tuntenut” (Joh. 17:25). Sama murhe lävistää myös munkin, siinä määrin kuin hän on osallinen Kristuksen sisäisestä todellisuudesta, koska hän tietää, että “kaikki eivät löydä pelastusta”.

Rukous koko maailman puolesta on kaikista palveluksista arvokkain, ja se pitää maailmaa yllä. Munkit ponnistelevat edistääkseen sellaisia asioita, joilla on absoluuttinen ja kestävä arvo. Maailman arvo riippuu vanhurskaiden esirukouksista.

Munkin autuus ja murhe

Munkki häilyy kahden vaikeasti kuvattavan tilan välillä. Toinen on sanomaton autuus, jonka hän hengessään kokee sen ollessa uppoutuneena Jumalan Henkeen, toinen taas syvä murhe koko maailman iankaikkisesta kohtalosta. Nämä kaksi tilaa vuorottelevat. Munkki rakastaa Jumalaa, ja Jumalaa kohtaan tuntemansa rakkauden vuoksi hän rakastaa myös maailmaa.

Pyhän Siluanin kirjoituksista tiedämme, että sen jälkeen, kun Jumala oli kehottanut häntä pitämään mielensä helvetissä ja olemaan vaipumatta epätoivoon, hän alkoi noudattaa tätä kehoitusta. Silloin hän hämmästyksensä huomasi muutoksen tilassaan. Hänen mielensä puhdistui ja hänen sielunsa löysi levon Jumalassa. Toisin sanoen suurenmoisen tieteen täytöntöönpano toi hänelle voiton. Nöyrä, alaspäin suuntautuva liike vapauttaa ihmishengen pahuuden hengistää, sillä ne haluavat yksinomaan nousta ylöspäin ja alaspäin suuntautuva tie on niille vieras. Itsensä tuomitseminen ohjaa siis munkin Kristuksen nöyryyden tielle, vetää puoleensa Pyhän Hengen armon ja johtaa voittoon himoista. Tämä voitto, vaikkapa vain muutamat yksilöt sen saavuttaisivat, on äärimmäisen tärkeä, koska se saa universaaliset mittasuhteet. Se antaa vaikuttaa koko Kirkon elämälle.

Tämän tieteen soveltaminen ohjaa siis munkin Herran tielle, ja munkki saa Hänestä matkatoiverin. Hän tekee tämän löydön ”syvässä sydämessään”, joka ”palaa hänen sisällään” Kristuksen, hänen kanssakulkijansa läsnäolosta (vrt. Luuk. 24:32). Kulkemalla tätä vertaansa vailla olevaa katumuksen tietä munkki omaksuu Kristuksen kärsimyksen ja vetää sydämeensä jumalallisen armon, joka parantaa hänet kokonaan. Maalliset himot hajottavat ihmisluonnon, mutta itsensä alentamisessa ilmenevä nöyryys kääntää koko sydämen ja mielen kohti Häntä, joka ”kiivaana Jumalana” (2. Moos. 20:4–5) ei voi suvaita sitä, että joutuisi jakamaan luomansa ihmisolelennon vastustajan kanssa.

Luostari on kiitoksen ja katumuksen paikka. Munkkilaisuus merkitsee vilpittömää pyrkimystä seurata Kristusta, koska se on jumalallinen vastaus Hänen maailman edestä antamaansa rakastavaan uhriin. Pyhittääkseen uskovat jumalallisella verellään Herra Jeesus osoitti nöyrän rakkautensa mittaamattomuuden sillä, että Hän ”kärsi portin ulkopuolella” (Hepr. 13:12). Myös munkit, osoittaakseen nöyrän kiittolisuutensa Herralle, ”joka on heidät ostanut” (2. Piet. 2:1), menevät tämän maailman ”leirin ulkopuolelle” (Hepr. 13:13). Siellä he kantavat Hänen häväistystään ja häpeävät omaa hengellistä köyhyyttään. Tämä meneminen ”ulkopuolelle” ei ole maantieteellistä liikettä, vaan jotakin, joka johdattaa munkin Herran tielle. Se on tapa seurata Kristuksen kenootista, itsensä tyhjentävää rakkautta. Kristus ”kärsi ristin, häpeästä välittämättä” (Hepr. 12:2) ja osoitti, että Hän ”on tullut meille viisaudeksi Jumalalta ja vanhurskaudeksi ja pyhitykseksi ja lunastukseksi” (1. Kor. 1:30). Näin nöyrä itsensä vähänä pitäminen alkaa hallita ihmisen sisintä ja karkottaa hänestä ylpeän taipumuksen jumaloitumiseen omin voimin. Tässä on kyse alaspäin johtavasta nöyryyden polusta, joka parantaa ihmiskunnan syntiinlankeemuksen seurauksista.

Kristuksen pilkan kantamiseen kätkeytyvä siunaus

Suostuminen Kristuksen kantamaan pilkkaan palkitaan sydämen ”avartumisella”, jonka synnyttää Kristuksen voitollisesta kärsimyksestä virtaava armo. Sen opimme myös Sakkeusta käsittelevästä evankeliumikertomuksesta (Luuk. 19:1–10). Tämä Jerikon kaupungin merkkihenkilö, joka halusi nähdä Kristuksen, kiipesi metsäviikunapuuhun, koska oli pienikokoinen. Hän ei piitannut siitä, mitä ihmiset hänestä ajattelivat, vaan otti häpeän kantaakseen ja alistui pilkattavaksi Kristuksen tähden. Kuitenkin juuri tämä sai Kristuksen huomaamaan hänet, koska Hän havaitsi Sakkeuksessa tietyn hengellisen sukulaisuuden itsensä kanssa. Silloin Herra Jeesus oli matkalla Jerusalemiin, missä Häntä lyötäisiin ja missä Hän kärsisi ristinkuoleman maailman pelastuksen tähden. Hän kulki kohti häpeällistä ristiä. Mutta Sakkeus asettautui profeettallisesti samalle tielle kuin Kristus ja kesti pilkan jo ennen Herran ristin häpeää. Niinpä Sakkeus sai välittömästi pitää Kristusta ei ainoastaan kanssakulkijanaan, vaan jopa vieraana talossaan. Herran vierailu toi rauhan ja pelastavan armon koko Sakkeuksen perhekunnalle. Ennen kaikkea Herra kuitenkin avarsi ”nelinkertaiseksi” hänen sydämensä uudistaakseen koko hänen elämänsä. Sana ”nelinkertainen” merkitsee, että Sakkeus johdatettiin Herran ristin syvyyden ja korkeuden ja pituuden ja leveyden perimmäisen salaisuuden ymmärtämiseen (ks.

Ef. 3:18). Toisin sanoen se, että Sakkeus asettui Kristuksen tielle, auttoi häntä löytämään ole-massaolonsa nelinkertaiset ulottuvuudet eli laajensi sen Kristuksen äärettömiin mittasuhteisiin.

Edellä sanotun perusteella voimme ymmärtää, miksi katumuksen sakramenttiin sisältyy niin paljon armoa ja voimaa. Kun katuva tunnustaa syntinsä saadakseen Jumalalta sovituksen, hän ottaa päällensä syntiensä häpeän. Herran silmissä tämä uskon teko on kiitollinen vastaus häpeään, jonka Hän itse kantoi meidän tähtemme. Tällä tavalla katuva asettaa itsensä Herran tielle, ja Herra vierailee hänen luonaan armollaan ja uudistaa hänen elämänsä. Uudestisyntyminen, jonka korjaamme satona katumuksen sakramentista, on suoraan verrannollinen häpeään, jota kannamme, kun ilmestymme alastomina Herran ja Hänen pappinsa eteen. Juuri silloin Herra vaatettaa meidät armonsa vaatteella.

Koko munkkilaisuuden voima on siinä, että munkki asettaa itsensä Herran tielle konkreettisesti ja tietoisesti. Suurenmoinen tiede, jonka Herran sanat Siluanille sisältävät (“Pidä mielesi helvetissä äläkä vaivu epätoivoon”), paljastaa meille Herran loistavimman tien. Tämä tiede sisältää kaikki elementit, joista Herran tie koostuu. Se johtaa yhteyteen Kristuksen kanssa, joka on tämän tien alfa ja omega, alku ja loppu. Munkki, joka alistuu äärimmäiseen itsensä tuomitsemiseen aina helvettiin asti, koska on syntinen ja kelvoton niin hyvän, itsensä ihmisille ilmoittaneen ja rakastetun Jumalan edessä, ei näet enää voi valittaa tai olla järkyttynyt sairauksien, kiusauksien, häväistysten, menetysten tai vainon takia. Munkki on itse valinnut helvetin äärimmäisen kidutuksen ja, kuten isä Sofronilla oli tapana sanoa, hän alkaa vainota itseään paljon suuremmissa määrin kuin kukaan muu voisi häntä vainota. Näin kaikissa olosuhteissa – niin rauhan kuin vainon aikana – pätee apostolin sana: “Ja kaikki, jotka tahtovat elää jumalisesti Kristuksessa Jeesuksessa, joutuvat vainottaviksi” (2. Tim. 3:12).

Meneminen “ulkopuolelle”, Kristuksen pilkkaa ja häpeää kärsimään, antaa munkkilaisuudelle apokalyptisen luonteen ja sijoittaa sen eskatologiseen, lopunajalliseen, perspektiiviin. Luostarielämä tarjoaa ihmiselle suotuisat olosuhteet vapautua monista tämän elämän huolista ja tulee vakaata omistautumista Kristuksen käskyille. Malli, jonka toteutumista luostarielämä tavoittelee, on “maan päälle laskeutunut enkelien maailma”. Se palvelee yksinomaan Jumalan tahtoa. Eskatologisessa perspektiivissään luostarielämän tiestä tulee innoituksen lähde, koska se pitää ihmisen jatkuvasti seisomassa Kristuksen tuomioistuimen edessä.

Kristuksen tuomioistuimen edessä vapaachtoisesti

Muinaisilla erämaakilvoittelijoilla oli tapana sanoa, että ihminen, jos haluaa, pystyy aamun ja illan välillä saavuttamaan jumalalliset mittasuhteet – siis yhden ainoan päivän aikana! Voimme kuitenkin syystä kysyä, miten ihminen voi säilyttää innoituksen niin, että pysyy tässä tilassa *joka päivä*? Munkkilaisuuden eskatologinen perspektiivi tarjoutuu tässä kohden avuksi. Kun apostoli Paavali selitti kristillistä täydellisyyttä, hän suhteutti sen aina Herran kunnia-kaaseen toiseen tulemiseen. Tästä esimerkkinä on seuraava Tituksen kirjeen kohta: “Sillä Jumalan armo on ilmestynyt pelastukseksi kaikille ihmisille ja kasvattaa meitä, että me, hyljäten jumalattomuuden ja maailmalliset himot, eläisimme siveästi ja vanhurskaasti ja jumalisesti nykyisessä maailmanajassa, odottaessamme autuaallisen toivon täyttymistä ja suuren Jumalan ja Vapahtajamme Kristuksen Jeesuksen kirkkauden ilmestymistä” (2:11–13). Herran tule-misen odotus antaa uskovalle intoa ja voimaa pysyä järkähtämättömästi Jumalan pelastavassa armossa. Tästä puhuu myös apostoli Johannes Teologi, kun sanoo: “Katsokaa, minkäkaltaisen rakkauden Isä on meille antanut, että meitä kutsutaan Jumalan lapsiksi, joita me olemmekin. – – Rakkaani, nyt me olemme Jumalan lapsia, eikä ole vielä käynyt ilmi, mitä meistä tulee. Me tiedämme tulevamme hänen kaltaisikseen, kun hän ilmestyy, sillä me saamme nähdä hänet sellaisena, kuin hän on. Ja jokainen, joka panee häneen tämän toivon, puhdistaa itsensä, niin

kuin hän on puhdas” (1. Joh. 3:1–3). Tavoitamme Jumalan lasten ylevän tilan pannessamme toivomme Kristuksen ilmestymiseen kirkkaudessa viimeisenä päivänä. Tämän vuoksi apostoli Paavali, kun neuvoa Korintin kristittyjä, lisää: “sillä tämän maailman muoto on katoamassa” (1. Kor. 7:31). Hänen mukaansa ainoa asia, jolla on ikuinen arvo, on Jumalan käskyjen pitäminen (1. Kor. 7:19).

Isät puhuvat haltioituneina tämän suurenmoisen tieteen soveltamisesta ja pitävät sitä inspiraation lähteenä luostarikilvoittelijoille. Itsensä syyttämisen ja itsensä tuomitsemisen kautta munkki seisoo jatkuvasti Kristuksen pelottavan tuomioistuimen edessä. Koska hän kuitenkin tekee tämän vapaaehtoisesti, hän ennakoii viimeisenä päivänä tapahtuvaa iankaikkista tuomiota ja saa Herralta “suun ja viisauden” (Luuk. 21:15), joka saattaa häpeään hänen näkymättömät vihollisensa. Kun munkki seisoo Jumalan tuomioistuimen edessä, synnintunto täyttää hänen sydämensä ja synnyttää lakkaamattoman katumusrukouksen.

Luostarielämässä tämä jalo tie saa eri asteisia ilmenemismuotoja. Ensimmäisessä vaiheessa munkki nöyrytyy ja pitää itseään kaikkia muita huonompana. Toisessa vaiheessa hän katsoo ansaitsevansa iankaikkisen tulen, mikä karkottaa hänen mielestään kaikki himokkaat ajatukset. Lopulta kolmannessa vaiheessa, kun Pyhä Henki laskeutuu häneen, hän oppii kokemuksesta karismaattisen, jumalallisen nöyryyden, jolloin hänen rakkautensa Kristusta kohtaan saa sellaiset mitat, että hän alkaa vihata itseään. Tämä rakkaus on Jumalan kuvaksi luodun ihmisen täydellisin ilmentymä.

Äärimmäinen itsensä tuomitseminen ei sovi kaikille, ei edes kaikille munkeille. Sen aiheuttama henkinen paine on hyvin suuri, ja se vaatii ihmiseltä psyyken eheyttä.

Lopuksi

Arkkimandriitta Sofronin mukaan luostarielämän tarkoitus ja päämäärä on ihmisen kokonaisvaltainen omistautuminen Kristuksen käskyille, niin että niistä tulee olemassaolomme ainoa laki. Tämä jumalallistumisen tila ilmenee täydellisyytenä, jossa ihminen omistaa Pyhän Hengen lahjat ja Kristuksen “suuremman rakkauden”. Ne ovat osoituksena täydellisimmästä mahdollisesta Kristuksen kaltaisuudesta.

Munkkilaisuus on Pyhän Hengen lahja. Se säilyttää voimassa suurenmoisen hengen tieteen maan päällä ja julistaa Jumalan tietä, joka johtaa pelastuksen täyteyteen. Munkkilaisuus tekee mahdolliseksi elämäntavan, johon Jumala on mielistynyt (vrt. Hepr. 13:16).

Luostarielämä on uhrilahja, joka kirkastaa Jumalan nimeä ja Hänen laupeuttaan. Se vetää puoleensa Jumalan armon, joka puhdistaa sydämen ja valmistaa sen Pyhän Kolminaisuuden asunnoksi. Kun munkki tätä tietä kulkien täyttää luostarilupaustensa määräykset, hän huomaa “avartuvansa” sisäisesti. Tämä “laajeneminen” tekee hänestä aidon hypostaasin eli persoonan, joka kantaa sisässään kaikkea olevaista – sekä jumalallista että inhimillistä. Tällä tavalla munkista tulee universaalinen, mikä sinetöityy siinä, että hän rukoilee koko Aadamin puolesta samalla tavoin kuin itsensä puolesta. Koska hän kantaa itsessään jatkuvasti armon energiaa, hän kuuluu todellisesti “kuninkaalliseen papistoon” (1. Piet. 2:9) ja suorittaa pyhää tehtäväänsä Hengessä maailman pelastumiseksi. Hänestä tulee Jumalan työtoveri osallistuessaan monien uudestisyntymiseen.

Erityisesti luostarissa harjoitettavan kuuliaisuuskilvoittelun avulla munkki oppii vastaanottamaan sisimpäänsä kanssakilvoittelijoittensa tahdon ja elämän. Rukouksessa hän kantaa sydämessään koko veljestön elämää. Hän etenee yksilöllisestä ja eristäytyneestä “minästä” yhteyteen koko ihmiskunnan kanssa, niin että hänestä tulee “me”. Hän kokee koko ihmiskunnan

tuskan ja sen ikuisen kohtalon polttavana henkilökohtaisena murheena. Näin munkkilaisuudesta tulee hengellinen foorumi, missä ihminen voi oppia edellä esitellyn suurenmoisen tieteen ja yltää olemassaolon hypostaattiseen muotoon. Kantaessaan sisällään pientä veljestöä hän saavuttaa lopulta Kristuksen kaltaisuuden, niin että hän kykenee Herran tavoin sulkemaan sisimpäänsä koko ihmiskunnan ajallisesti ja paikallisesti.

Valamon kansanopiston seminaari "Arkkimandriitta Sofroni, ortodoksinen ohjaajavanhus lännelle" 08.02.2003; esitelmöitsijä elää pappismunkkina arkkimandriitta Sofronin perustamassa Pyhän Johannes Kastajan luostarissa Englannin Essexissä; käänös Fevronia Orfanos, editointi Hannu Pöyhönen; julkaistaan tekijän luvalla